

KARINA PAULINA MARCZUK

**Sprawozdanie z konferencji pt. *Międzynarodowe uwarunkowania bezpieczeństwa wewnętrznego*
Warszawa 7 czerwca 2013 r.**

Conference report „International aspects of internal security”
Warsaw, the 7th June 2013

7 czerwca 2013 r. odbyła się konferencja naukowa pt. *Międzynarodowe uwarunkowania bezpieczeństwa wewnętrznego* zorganizowana przez Instytut Politologii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (UKSW) w Warszawie we współpracy z Komendą Główną Policji (KGP). Wydarzenie to jest godne uwagi z tego względu, że jest to jedna z wciąż nielicznych konferencji naukowych podnoszących szeroko rozumianą problematykę bezpieczeństwa wewnętrznego.

Otwarcia konferencji dokonały władze UKSW, natomiast gościem honorowym była prezydent Interpolu Mireille Ballestrazzi. W swoim wystąpieniu prezydent Interpolu skoncentrowała się na roli informacji. Stwierdziła, że umiędzynarodowienie informacji jest drogą do osiągnięcia ko-

rzyści, a takie instytucje jak Interpol ułatwiają to zadanie. Tym samym Interpol staje się dobrym przykładem instytucji, która zajmuje się sprawami z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego, jednocześnie nadając im format międzynarodowy. Inną kwestią, którą poruszyła M. Ballestrazzi, jest *cloud computing*, czyli posługiwanie się danymi, aplikacjami i programami funkcjonującymi w „chmurze”, a zatem w przestrzeni wirtualnej, za pośrednictwem Internetu. Mimo oczywistej wyгоды dla użytkowników takie rozwiązanie niesie również możliwych zagrożeń dla posiadanych informacji. *Cloud computing* może zatem również ulegać zagrożeniom typowym dla bezpieczeństwa wewnętrznego, przy czym charakteryzować się będą one ponadnarodowym wymiarem. Prezydent Interpolu odniosła się również

do zmian zachodzących wewnątrz tej instytucji. Stwierdziła: „Postawiliśmy na człowieka”, wyjaśniając, że instytucja organizuje szereg szkoleń, kursów etc. (w 2012 r. łącznie 8000 osób skorzystało z ofert szkoleniowej Interpolu). Zapowiedziała także, że w 2014 r. w Singapurze zostanie otwarty ośrodek Interpolu na rzecz innowacji, zajmujący się np. nowymi formami zwalczania cyberprzestępczości.

Kolejno głos zabierali Marcin Jabłoński, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, nadinsp. Marek Działoszyński, Komentant Główny Policji oraz dr hab. prof. UKSW Radosław Zenderowski, Dyrektor Instytutu Politologii UKSW. Prof. Zenderowski poruszył problematykę bezpieczeństwa kulturowego w Europie, rozumianego jako zdolność państw do ochrony tożsamości kulturowej; państwa potrafią internalizować elementy pochodzące z innych kultur. W tę problematykę wpisuje się zagadnienie wielokulturowości. Prof. Zenderowski zauważył, że współcześnie mamy do czynienia ze zjawiskiem „reetniczacji życia społecznego”, czyli powracaniem, ze zdwojoną siłą, mniejszości i grup etnicznych np. aspiracje Korsykańczyków, którzy chcą zaistnieć jako naród. Pierwszą część konferencji zakończyła merytoryczna dyskusja z udziałem zaproszonych gości.

W drugiej część konferencji uczestnicy pracowali w dwóch grupach panelowych. Pierwszy z paneli zatytułowano „Bezpieczeństwo wewnętrzne a stosunki międzynarodowe” (moderator – prof. R. Zenderowski), natomiast drugi – „Bezpieczeństwo we-

wnętrzne państwa: teorie, dylematy, perspektywy” (moderator – dr Andrzej Rudowski). Poruszono szerokie spektrum tematów – w pierwszym z paneli była mowa m.in. o udziale polskiej Policji Państwowej w pracach International Criminal Police Commission w latach 1923–1939 (dr hab. Bolesław Sprengel z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu), współpracy cywilno-wojskowej w działaniach na rzecz bezpieczeństwa w Unii Europejskiej (dr Małgorzata Bielecka ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie) oraz o problematyce bezpieczeństwa w polskiej polityce w czasie prezydentury cypryjskiej Unii Europejskiej w drugiej połowie 2012 r. (dr Krzysztof Cebul, UKSW).

Z kolei uczestnicy drugiego panelu poruszyli takie tematy, jak: wykorzystanie analizy strategicznej w badaniach uwarunkowań dla bezpieczeństwa wewnętrznego (dr hab. prof. Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu Piotr Daniluk), relacje bezpieczeństwa wewnętrznego i *human security*: uwarunkowania, płaszczyzny napięć i kierunki zmian (dr Karina Marczuk, Instytut Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego), rola więziennictwa w zwalczaniu zagrożeń bezpieczeństwa wewnętrznego państwa (Wyższa Szkoła Ekonomii Turystyki i Nauk Społecznych w Kielcach), zapobieganie zagrożeniom i zwalczanie przestępczości w oparciu o teorie ruchomych przestrzeni (nadkom. dr Zbigniew Mikołajczyk, UKSW).

Pracę panelistów zakończyła dyskusja i zapowiedź opublikowania wystąpień uczestników.

PETRE OPRIS

Sprawozdanie z konferencji pt.

Need to Know III: Them vs. Us. Image of the Enemy,
Szwecja, Gotlandia, Visby 26–27 września 2013 r.

26 i 27 września 2013 r. odbyła się konferencja naukowa pt. *Need to Know III: Them vs. Us. Image of the Enemy* (Potrzeba wiedzy, cz. III: Oni kontra my. Wizerunek wroga). Miejszem konferencji było Visby, największe miasto Gotlandii, w którym zarazem mieści się instytucja goszcząca uczestników konferencji, czyli Uniwersytet Gotlandzki, będący od 1 lipca 2013 r. częścią Uniwersytetu w Uppsali. Konferencja była współorganizowana przez: Instytut Pamięci Narodowej (IPN), Centrum Badań nad Zimną Wojną Uniwersytetu Południowej Danii, Uniwersytet Gotlandzki – filię Uniwersytetu w Uppsali oraz Baltic Intelligence and Security Studies Association przy wsparciu władz lokalnych Gotlandii. Była to trzecia z serii konferencji, które poświęcono historii wywiadu (pierwszą zatytułowano *Need to Know: Intelli-*

gence and Politics. Western and Eastern Perspectives, odbyła się 8–9 listopada 2011 r. w Brukseli, drugą – *Need to Know II: Lessons Learned*, 16–17 października 2012 r. w Odense w Danii).

Interesujący jest wybór miejsca organizacji konferencji. Visby to największe miasto i jednocześnie siedziba władz Gotlandii, szwedzkiej wyspy położonej na południe od Sztokholmu. Visby zamieszkuje około 40% populacji Gotlandii, czyli przeszło 23 000 mieszkańców tej wyspy (dane za 2012 r.). Visby to średniowieczne miasto, które w 1995 r. zostało wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Ze względu na swoje położenie Gotlandia ma kluczowe znaczenie dla polityki bezpieczeństwa Szwecji.

Otwarcia konferencji dokonali prof. Michael F. Scholz z Uniwersytetu w Uppsali oraz dr Thomas Wege-

ner Friis z Uniwersytetu Południowej Danii. W pierwszym panelu konferencji, zatytułowanym *Image of the Enemy* (Wizerunek wroga), moderowanym przez Przemysława Gasztolda-Senia z IPN, dyskutowano na temat różnic w oficjalnych „wizerunkach” (biografiach) agentów i w ich prawdziwych życiorysach. Dr T. Wegener Friis w swoim wystąpieniu pt. *H.C. Andersen Makes a Sleepy Impression* podkreślił, że w biografiach agentów działających w czasie zimnej wojny jest wiele faktów, które do tej pory nie zostały dogłębnie zbadane np. niektórzy z agentów Stasi zostali aresztowani w latach 70. XX w. w RFN za szpiegostwo w Danii; władze RFN i Danii nie zbadały jednak powiązań aresztowanych agentów z ówczesnymi organizacjami terrorystycznymi. Tym samym nie zamknięto do końca tych spraw. Inne tematy, które poruszano w trakcie tego panelu, dotyczyły: działań KGB w latach 80. XX w. na Litwie (dr Kristina Burinskaite z Genocide and Resistance Research Centre of Lithuania, Vilnius University, wystąpienie pt. *Image is not Everything: The Essence of the KBG*), współpracy Stasi z innymi podobnymi służbami z państw socjalistycznych np. z Bułgarii (dr Christian Domnitz, Federal Commissioner for the Stasi Records, wystąpienie pt. *Constructing the Enemy, Creating the Communist Self: Counter-Intelligence and Surveillance of the Stasi in Other Countries of the Eastern*), badań po zakończeniu zimnej wojny przez służby specjalne Holandii środowiska agentów ZSRR i od 1992 r. Rosji (Constant Hijzen z Leiden University, wystąpienie pt. *Designating the True Enemy. Enemy Perceptions and the In-*

stitutionalization of Intelligence and Security Services in the West) oraz wizerunku służb specjalnych RFN w ówczesnych służbach specjalnych PRL (prof. Wanda Jarząbek z IPN, wystąpienie pt. *An Age-Long Enemy? Germany as the Object of the Intelligence Activity of the Communist Poland*). Pierwszy z paneli konferencji zakończono dyskusją – moderator dr T. Wegener Friis stwierdził, że niestety obecnie państwa skandynawskie nie są obecnie szczególnie zainteresowane badaniem okresu zimnej wojny, traktując ten czas jako miniony, należący już do przeszłości.

Drugi panel konferencji, zatytułowany *Analysis, Indicators and Warnings* (Analizy, wskaźniki i ostrzeżenia), moderowany przez dr Erika Kulaviga z Uniwersytetu Południowej Danii, poświęcony był rozważaniom na temat działalności agenturalnej w latach 70. i 80. XX w. w Polsce, Kanadzie, USA, ZSRR i NRD. Dr Władysław Bułhak z IPN w swoim wystąpieniu pt. *Polish Communist Intelligence and the Coming of the Information Age* analizował historię wykorzystania komputerów przez polskie służby specjalne w późnych latach 60. i 70. XX w. Następnie głos zabrał prof. Kurt Jensen z Carleton University w Kanadzie (wystąpienie pt. *Research in Intelligence: When the Doors are Closed*), podkreślając, że w Kanadzie badania naukowe wywiadu są trudne do prowadzenia ze względu na organiczny dostęp do archiwów. Podał przykład jednego ze swoich studentów, który szukał informacji na temat służb specjalnych funkcjonujących w Kanadzie w czasie zimnej wojny, posługując się w tym celu książką telefoniczną z tamtego okresu. Z kolei

prof. Mark Kramer z Harvard University w USA w wystąpieniu pt. *The Soviet KGB and Moscow's Concerns about Western Attempts to Undermine the USSR* przedstawił wyniki swoich badań dotyczących raportów Jurija Andropowa na temat działań zachodnich sił w celu zniszczenia ZSRR. Ben Fischer z USA w wystąpieniu pt. *A Cold War Atavism: The East German Intelligence Alert of the 1980s* pokrótce przedstawił operację „RYAN”, czyli atak rakietowo-jądrowy: w 1983 r. radzieckie władze starały się ustalić, czy i kiedy państwa zachodnie zamierzają przeprowadzić atak nuklearny na ZSRR. Operacja ta uważana jest dotychczas za największą operację wywiadu.

W trzecim, ostatnim panelu pierwszego dnia konferencji, zatytułowanym *Israel, the Jews and the Middle East* (Izrael, Żydzi i Bliski Wschód) i moderowanym przez prof. Michaela F. Scholza z Uniwersytetu w Upsali skoncentrowano się na relacjach między państwami satelickimi ZSRR, Izraelem i innymi państwami z obszaru Bliskiego Wschodu (Przemysław Gasztold-Seń z IPN, *In the Land of All-Powerful Mukhabarat. Polish Communist Intelligence Services in the Middle East and North Africa*; prof. Rumi-ana Marinova-Christidi z St Kliment Ohridski University w Bułgarii, *Israel as an „Enemy State”: Israel's Image in the Documents of the Bulgarian Communist State Security*; dr Bożena Szaynok z Uniwersytetu Wrocławskiego, *Image of the Enemy: Zionists, Jews, Israel... The Anti-Jewish Policy of the Security Apparatus in Poland after the World War II*; David Palkki z National Defense University i Council on Foreign

Relations w USA, *Assessing Credibility: Insights from the Captured Iraqi Records*). Obrady zakończono dyskusją.

W drugim dniu konferencji odbyły się trzy panele (*High Risk Groups – Grupy wysokiego ryzyka*, moderator: prof. Svend Gottschalk Rasmussen z Uniwersytetu Południowej Danii; *Intelligence and Popular Image – Wywiad i potoczny odbiór*, moderator: dr Władysław Bułhak z IPN; *Cases: Agents, Spies and Officers – Przypadki: agenci, szpie-dzy i oficerowie*, moderator: prof. Kent Zetterberg, Swedish National College). W panelu *Przypadki: agenci, szpie-dzy i oficerowie* zajmowano się wybranymi przypadkami akcji wywiadu oraz wybranymi agentami. Dr Petre Oprig wystąpieniu pt. *The Short Biography of a Soviet Spy: Romanian General Ion Șerb* zaprezentował przypadek rumuńskiego generała Iona Șerba, byłego wiceministra spraw wewnętrznych i byłego szefa Straży Granicznej w latach 50. XX w., który w 1971 r. został aresztowany przez kontrwywiad Rumunii za szpiegostwo na rzecz Związku Radzieckiego. Natomiast Svante Winqvist w wystąpieniu pt. *The „Sven” and „Britt” Case, a Comparison of Two Images* przedstawił przypadek szwedzkiej pary szkolonej przez Stasi do pracy wywiadowczej, jednak bezskutecznej. Obrady zakończyła dyskusja.

Po zakończeniu ostatniego z paneli konferencji uczestnicy zostali zaproszeni do siedziby gubernatora Gotlandii p. Cecilii Schelin Seidegård, która pełni tę funkcję od stycznia 2010 r.

Thumaczenie z języka angielskiego na język polski oraz redakcja językowa
– Karina Paulina Marczyk